

IQ RÖPORTAJ

'Doğalgaz piyasasının liberal piyasa ilkeleri çerçevesinde şekillenmesi en büyük beklentimiz'

PETFORM'un 25 Ocak 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen yıllık olağan Genel Kurulu'nda Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçilen Aziz Camcı, Enerji IQ'nun sorularını yanıtladı.

Aziz Camcı

(Enerji IQ – 2.2.2017) PETFORM'un 25 Ocak 2017 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen yıllık olağan Genel Kurulu'nda Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçilen Aziz Camcı, Enerji IQ'nun sorularını yanıtladı. Doğalgaz piyasası ile ilgili en öncelikli beklentilerini, sektörün liberal piyasa ilkeleri çerçevesinde şekillenmesi olarak açıklayan PETFORM Başkanı Camcı; "Öngörülebilir ve güvenilir bir piyasanın mevcudiyeti olmazsa olmaz bir ön şarttır." dedi.

Öncelikle PETFORM Yönetim Kurulu Başkanlığı göreviniz için tebriklerimizi sunuyoruz. Sizce 2016 yılında doğalgaz piyasasında öne çıkan hususlar neler oldu?

2016 yılında üç hususun sektörümüzün gündemini ağırlıklı olarak meşgul ettiğini söyleyebiliriz. Kısa vadeli bakıldığında, 2016 yılında gaz talebinde yaşanan düşüşe bağlı olarak piyasada yaşanan daralma şirketler açısından bir sorun olarak ortaya çıksa da herhangi bir krize dönüşmedi. İkinci önemli konuya, bir yandan elektrik santrallerinde gaz talebi düşerken konutlardan gelen yüksek talep artışı ile ülkemizin yaz ve kış gaz tüketim profilinde yaşanan değişimin sisteme getirdiği yükün yönetilmesi oldu. Bu trende bağlı olarak, iç piyasada daha esnek kontratlara yönelik ihtiyaç artış eğiliminde ve bunun sağlanabilmesi için ticaretin serbestleştirilmesi gerekiyor. Bu anlamda 2016 yılında piyasanın serbestleştirilmesi ve arz güvenliğinin tesisi için belirli adımlar atıldı, önümüzdeki yılda da çalışmaların devam edeceğini memnuniyetle izliyoruz. Son ve en önemli konu ise, 2016'nın son çeyreğinde daha da güçlenen şekilde, döviz kuru ve petrol fiyatlarındaki yükselişe bağlı maliyetlerde yaşanan artış olarak işaret edebiliriz.

İlk ayı geride kalan 2017 yılı da doğalgaz piyasası için hareketli başladı. 2017 yılında doğalgaz piyasasındaki beklentileriniz nelerdir?

2017'nin bir çok açıdan 2016'ya kıyasla daha zorlu bir yıl olacağı sektörün ortak beklentisi. Maliyetlerde yaşanan artışlarla beraber, tekrar sübvansiyon sınırına gelmiş durumdayız. Bu durumun yönetilebilmesi için, maliyet bazlı fiyatlandırma mekanizmasına geçilmesi gerekiyor. PETFORM'un bu noktadaki ana görüşü hiç bir zaman değişmedi. Piyasanın sürdürülebilir şekilde gelişimi için gerçek maliyetlere katılmak gerekiyor. Bunun yanında, ihtiyaç sahibi bazı

kesimlerin desteklenmesi gerektiğine biz de inanıyoruz; ancak bu topyekün bir sübvansiyon uygulaması yerine, ihtiyaç sahiplerinin belirlenerek, piyasa mekanizmasını bozmayacak şekilde direkt olarak yapılmalı. 2016 yılında yaşanan talep düşüşünün, 2017 yılında da aşağı yönlü olacağını öngörüyoruz. Yine, yer altı depolama tesisleri ve LNG terminallerinin kapasitelerinin artmasıyla yaz ve kış arasında oluşan yük faktörünün ve pik talebin 2017 yılında daha rahat yönetilebileceğini düşünüyoruz.

Bildiğiniz üzere EPDK'nın koordinasyonunda EPIAŞ tarafından organize doğalgaz toptan satış piyasasının kurulması için çalışmalar yürütülüyor. Böyle bir ticaret platformunun kurulması sizce piyasadaki sorunların çözümüne ne oranda katkı sağlayabilir?

EPDK'nın koordinasyonunda devam eden sürekli doğalgaz ticaret platformu çalışmalarına PETFORM olarak katkı sağlıyoruz. İlgili platform üzerinden doğalgaz ticaretinin gerçekleştirilmesi, piyasanın gelişimi adına 2 temel faydayı beraberinde getirecek. İlki, daha fazla veri yayımlanma imkanı başta olmak üzere şeffaflaşma süreci hızlanacak. Asimetrik bilgi seviyesi azaldıkça, piyasaya yönelik yatırımcı ilgisi artacak. Bu durum arz güvenliği ve fiyat istikrarını olumlu yönde etkileyerek piyasanın öngörülebilirliğini artıracak. İkinci fayda ise, bu platform üzerinden yapılacak ticaret Türkiye'nin doğalgaz ticaret merkezi olma stratejisi çerçevesinde atacağı ilk ve güçlü bir adım olacak. Tezgahüstü piyasaların da, EPIAŞ'ı bu süreçte takip edeceğini söyleyebiliriz. Yeni yatırımların da devreye girmesiyle, hem fiziki dengenin geçtiğimiz yıllarda yaşanan sorunlar oluşmadan sağlanacağını, hem de geçiş döneminin öngörülebilir şekilde yönetilebileceğine inanıyorum.

Türkiye'nin doğalgaz talebi son iki yılda daha önceki artış trendini geride bırakarak durağan bir döneme girdi. Sizce bu talep daralması kalıcı olur mu?

Doğalgaz piyasası ile ilgili en öncelikli beklentimiz, liberal piyasa ilkeleri çerçevesinde şekillenmesidir. Uluslararası kabul görmüş ilkeler çerçevesinde hareket eden piyasa oyuncularını, yaptıkları yatırımların ödülleriyle ve zararlarını

doğru ya da yanlış fizibilite çerçevesinde görürler. Bizim desteklediğimiz yapı budur. Ancak bunun için öngörülebilir ve güvenilir bir piyasanın mevcudiyeti olmazsa olmaz bir ön şarttır. Sizin sorunuza gelince, doğal gazla yönelik talebi etkileyen pek çok parametre söz konusudur. Hava sıcaklıkların, mevsimsel koşulların, GSMH artış hızı, sanayi kapasite kullanım oranı, dağıtım sektörünün penetrasyonu, yalıtım teknolojilerindeki gelişim gibi pek çok unsur söz konusu. Türkiye'nin doğal gaz tüketimini canlı tutacak bir kaç ana unsur olduğunu düşünüyorum. Birincisi, ekonomik yavaşlamaya rağmen Türkiye'nin elektrik talebi artmaya devam ediyor. Pek çok yeni yenilenebilir enerji santrali devreye alınsa da, sistemin baz yük ihtiyacı da artarak devam edecek. Bu da bizi, sistem dengesi açısından önümüzdeki yıllarda da termik santrallere yönelik ihtiyacın olacağı sonucuna getiriyor. Doğalgaz bu anlamda önemini koruyacak. Diğer yandan, hem COP 21'de sera gazlarının salınımını azaltmak amacıyla elektrik üretiminde doğal gazın çevreci bir yakıt olarak kabul edilmesi, doğal gazı alternatif yakıtlara kıyasla bir adım daha öne çıkartacak. 2035 yılında, doğal gaz, dünya birincil enerji kaynakları içerisinde ikinci sıraya oturacak. Ticarete konu doğal gaz içerisindeki LNG'nin payı ise yüzde elli mertebelerine ulaşacak. Ülkemiz Türkiye'nin etrafında keşfedilen pek çok doğal gaz kaynağına oldukça yakın pozisyonunda. Ayrıca, global anlamda, Doğu Akdeniz de dahil olmak üzere, pek çok yeni doğal gaz sahası keşfedildi ve tüm bu kaynaklar piyasaya en önce giren olmak için yarışıyor. Bu açıdan bakarsak, gaz fiyatlarının önümüzdeki süreçte rekabetçi seviyelerde kalacağı tahmin edebiliriz. Bu nedenle, Türkiye piyasası son 2 yıldır bir talep daralması görmekle birlikte, uzun vadeli talep eğrisinin yukarı yönde olacağını söyleyebiliriz.

Doğalgaz piyasasının değer zincirinde özel sektörün payının artmasının sizce ülkemize kazanımları neler olur?

Sürekli büyüyen bir piyasada, artan yatırım gereksinimleri ve ülke arz güvenliğini, rekabete dayalı, ekonomik ve sürdürülebilir bir modelle sadece kamu eliyle sağlamak mümkün değil. Hem bu bakış açısıyla, hem de gaz ticaret merkezi hedefine ulaşabilmesi için piyasanın özel sektöre ihtiyacı var. Özel sektör geçtiğimiz 30 yılda ülke ekonomisinin 10 kat büyümesinde itici güç oldu, aynı durum enerji sektörü için de geçerli.